

WPROWADZENIE

Zmieniające się uwarunkowania społeczne, ekonomiczne i polityczne w przestrzeni światowej oraz krajowej wpływają na różnicowanie możliwości rozwoju podmiotów gospodarczych i związanych z nimi układów regionalnych o różnej skali. Ilustrują to artykuły, w których Autorzy zaprezentowali wyniki badań dotyczących wybranej problematyki przemian społeczno-gospodarczych, a także kulturowych układów przestrzennych.

Znaczącą rolę w kształtowaniu światowej przestrzeni ekonomicznej odgrywają korporacje międzynarodowe, wpływające na strukturę gospodarczą dużych miast i związanych z nimi regionów. Obrazuje to analiza zmian poziomu przychodów korporacji dominujących miast i regionów światowych w wyniku zmieniających się funkcji kontrolno-zarządczych. Zwrócono też uwagę na spadek znaczenia najpotężniejszych do tej pory miast, takich jak Nowy Jork i Londyn, na rzecz intensywnie rozwijającego się Pekinu, który w coraz większym stopniu przejmuje najważniejsze obecnie funkcje kontrolno-zarządcze w światowej gospodarce (P. Raźniak, A. Winiarczyk-Raźniak, S. Dorocki, G. Csomós).

W kolejnym artykule zaprezentowano nową koncepcję badawczą miasta sprężystego, akcentując przede wszystkim jego definicję, porównanie koncepcji sprężystości z koncepcjami równoważonego rozwoju, czynniki sprężystości w rozwoju miast oraz wdrażanie koncepcji sprężystości we współczesnych politykach miejskich (K. Wałachowski).

W przestrzeni Unii Europejskiej zmieniają się uwarunkowania i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego oraz kulturowego niektórych obszarów. Wskazuje na to osłabienie rozwoju miasta Pecz, które jest ważnym regionalnym centrum społecznym, gospodarczym i kulturowym Węgier. Znaczny spadek potencjału ekonomicznego tego miasta stwarza potrzebę podjęcia badań nad możliwością jego ponownej aktywizacji. Wskazano na szanse wykorzystania historycznych czynników rozwojowych, wśród których wyróżniono: centralne położenie w strukturze regionu, wielokulturowość tego obszaru, a także dotychczasowy rozwój przemysłu (R. Horeczki).

Istotnym problemem badawczym są zmieniające się priorytety strategiczne rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Na przykładzie miast Ukrainy przedstawione zostały: koncepcja tworzenia terenów rekreacyjnych i zielonych, możliwości przebudowy ich przestrzeni, nadanie większej wagi ruchowi pieszych, potrzeba zintegrowanych działań na rzecz tworzenia przestrzeni publicznych, wyjątkowość środowiska naturalnego, wdrażanie nowoczesnych rozwiązań przestrzennych do organizacji wypoczynku, możliwości rozwoju branż kreatywnych i tworzenia miejsc dla działalności kulturalnych, a także wspieranie przedsiębiorczości w zrekonstruowanej postindustrialnej zabudowie (S. Horbliuk).

W kolejnej pracy zidentyfikowano powiązania działalności przemysłowej i logistycznej z siecią kolejową na obszarze metropolitalnym Szczecina. Zwrócono uwagę na aktualny stan i perspektywy rozwoju kolejowych przewozów towarowych w badanym obszarze. Stwierdzono, że potoki ładunków na liniach kolejowych nawiązują głównie

do przewozów towarowych dla potrzeb portów morskich i zakładów chemicznych w Policach (T. Bocheński, M. Paśko).

Autorzy następnego artykułu przyjęli założenie, że zaspokajanie potrzeb niematerialnych, w tym uczestnictwo w kulturze, należy obecnie do podstawowych potrzeb człowieka żyjącego w społeczeństwie wysoko rozwiniętym. Na tym tle przedstawiono wpływ pandemii COVID-19 na sferę kulturalną polskich miast. Podkreślono, że poszczególne instytucje kultury musiały dostosować się do zmieniających się zasad funkcjonowania w obowiązującym reżimie sanitarnym. Empiryczną weryfikację założenia zilustrowano przykładami Krakowa i Katowic dzięki wywiadom z przedstawicielami wybranych placówek kulturalnych (J. Petroniec, K. Rokosz-Lempart, A. Kwiatek-Sołtys).

Kolejne prace poświęcono problematyce usług turystycznych. Wskazano, że ważnym elementem rozwoju ruchu jest stopień zorganizowania szlaku turystycznego. Przykładem jest zaprezentowanie szlaku turystycznego w prowincji Alberta, traktowanego jako ważny element dziedzictwa kulturowego. Stwierdzono, że trasa jest dobrze zorganizowana i dostosowana do warunków, które pozwalają na szeroki wybór aktywnych form spędzania wolnego czasu (K. Ziółkowska-Weiss, N. Lewandowska). Omówiono także rolę oświetlenia tras jako istotnego komponentu ośrodków narciarskich. Przeanalizowano przyczyny, dla których mieszkańcy Polski wybierają ofertę wyjazdów turystycznych i korzystanie z tego typu tras. Jako główne motywy wskazano atrakcyjniejsze ceny, a także mniejszy tłok na stoku i w kolejce do wyciągu (M. Żemła, A. Bołoz).

Współcześnie szczególnie ważnym problemem jest ograniczenie degradacji środowiska i ponownej możliwości wykorzystania zużytych produktów jako działań podejmowanych na rzecz zachowań cyrkularnych. Do tej problematyki nawiązują badania przeprowadzone w gospodarstwach domowych na terenie województw podkarpackiego i małopolskiego. Uzyskane wyniki wskazały określone korzyści ekonomiczne, związane z zamkniętym obiegiem masy towarowej (E. Szczygieł, A. Lwowska, M. Hajduk-Stelmachowicz).

Zachęcamy Państwa do dyskusji nad zarysowaną tu problematyką badawczą, rozwijania jej i dzielenia się swoimi wynikami na łamach naszego czasopisma.

Zbigniew Ziolo, Tomasz Rachwał